

Uitgangspunten voor Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Inhoudsopgave

Uitgangspunten en speerpuntthema's

Bij Achmea Investment Management B.V. (Achmea IM) vinden we Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) belangrijk. Al sinds 2007 geven we hieraan invulling in onze beleggingsfondsen en stellen we MVB centraal voor onze klanten. We hebben dit verankerd in onze missie en visie op duurzaamheid: wij willen duurzame oplossingen realiseren voor een leefbare wereld op lange termijn, voor alle generaties en bevolkingsgroepen.

Wij willen duurzame beleggingsoplossingen realiseren met de beste financiële en maatschappelijke resultaten op lange termijn. Met onze beleggingen willen wij het verschil maken in wereldwijde maatschappelijke problemen op het gebied van, mensenrechten en arbeids- normen, natuur en milieu, gezondheid en klimaat. Wij vragen onze klanten om hetzelfde te doen.

Achmea IM is een lange termijnbelegger en houdt nadrukkelijk rekening met maatschappelijk verantwoord beleggen. Achmea IM stimuleert ondernemingen waarin de beleggingsfondsen van Achmea IM beleggen maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Op deze wijze geeft Achmea IM invulling aan langetermijnwaardecreatie.

We onderschrijven een aantal internationale initiatieven zoals de Principles for Responsible Investment (sinds 2007) en gebruiken internationale kaders van het UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights.

Internationale kaders

De internationale uitgangspunten van het UN Global Compact

vormen een van de normenkaders voor Achmea IM. Het UN Global Compact vindt haar oorsprong in internationaal breed geaccepteerde verdragen, zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, de conventies van de International Labour Organisation, de Verklaring van Rio inzake Milieu & Ontwikkeling en de anti-corruptie principes van de UN Conventie tegen Corruptie.

Daarnaast gebruikt Achmea IM het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad voor de beoordelingen van ondernemingen waarin de beleggingsfondsen van Achmea IM beleggen. De OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen maken duidelijk wat van ondernemingen wordt verwacht op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). Ze bieden ondernemingen handvatten over hoe om te gaan met kwesties zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie. Daarnaast onderscheiden de OESO-richtlijnen consumentenbelangen, wetenschap en technologie, mededinging en belastingen. De OESO-richtlijnen worden momenteel onderschreven door 44 landen. Hiermee zijn deze richtlijnen de enige door overheden onderschreven MVO-richtlijnen voor internationaal ondernemen en het enige kader dat een geschillenbeslechtingssysteem bevat.

De UN Guiding Principles on Business and Human Rights zijn internationale normen over mensenrechten waaraan staten en ondernemingen zich dienen te houden. Deze zijn in 2011 door de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties goedgekeurd.

Sustainable Finance Disclosure Regulation

Vanuit de Europese Unie zijn regels opgesteld voor informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector. Deze regels staan bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (hierna: SFDR) en de Taxonomieverordening. De SFDR en de Taxonomieverordening bouwen voort op onder meer de Sustainable Development Goals van de VN en de Overeenkomst van Parijs die erop is gericht de risico's en effecten van de klimaatverandering aanzienlijk te verminderen. Doel van de SFDR is om de informatieverstrekking aan eindbeleggers over de effecten op duurzaamheid door het beleggingsbeleid en de beleggingsbeslissingen door financiële marktpartijen, te verbeteren. Hierdoor wordt het gemakkelijker om te begrijpen hoe duurzaamheid een rol speelt in beleggingsbeleid. De Taxonomieverordening reikt een uniform EU-breed classificatiesysteem aan op basis waarvan investeerders en bedrijven kunnen beoordelen of bepaalde economische activiteiten inderdaad duurzaam zijn. Achmea IM geeft in de prospectussen van de Achmea IM beleggingsfondsen aan hoe deze regels worden toegepast. Op de website van Achmea IM treft u meer informatie hierover aan.

Speerpunthema's van Achmea IM

Naast de internationale normen leggen we extra nadruk op vijf maatschappelijke thema's binnen het MVB-beleid. Deze thema's staan dicht bij de identiteit van Achmea en haar bedrijfsonderdelen en worden verderop in dit document uitgewerkt:

- Mensenrechten
- Arbeidsnormen
- Natuur & Milieu
- Gezondheid
- Klimaat

De Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties vormen de wereldwijde maatschappelijke agenda voor overheden, ondernemingen en beleggers. Achmea IM wil ook hier een bijdrage aan leveren door expliciet te kiezen voor doelstellingen die aansluiten bij de thema's die Achmea IM heeft gekozen. De door Achmea IM gekozen SDG's zijn SDG 3 'Goede gezondheid en welzijn', SDG 7 'Betaalbare en duurzame energie' en SDG 13 'Klimaatactie'. De gekozen SDG's sluiten goed aan bij het thema's Gezondheid en Klimaat.

De sociale en fundamentele thema's als Mensenrechten en Arbeidsnormen sluiten goed aan bij de coöperatieve achtergrond van Achmea en Achmea IM. Dit zijn thema's die, net als het thema Natuur & Milieu, al vallen binnen het raamwerk van het UN Global Compact. De thema's Gezondheid en Klimaatverandering zijn aanvullende thema's op het UN Global Compact. Als grootse zorgverzekeraar ligt het thema Gezondheid voor de hand. Klimaatverandering is een groot en belangrijk maatschappelijk thema en is zeer relevant voor Achmea en Achmea IM.

Ambitiethema's van Achmea IM

Achmea IM heeft binnen de speerpunthema's vier verdiepende ambitiethema's benoemd: Klimaat, Biodiversiteit, Water (beide vallen onder het speerpunthema Natuur & Milieu) en Gezondheid. Op deze ambitiesthema's zet Achmea IM extra inspanning en willen wij het verschil maken. Voor elk van de ambitiethema's formuleert Achmea IM hoog over ambities die nader ingevuld worden met concrete doelen. Het eerste ambitiethema is Klimaat. De overige concreet uitgewerkte ambitiethema's worden in 2022 gefaseerd uitgerold en worden gepubliceerd op de website van Achmea IM.

Ambitiethema Klimaat

Achmea IM werkt actief aan de transitie naar een klimaat neutrale samenleving in 2050. Hiervoor hebben we de volgende concrete doelstellingen geformuleerd:

1. Achmea IM streeft naar minimaal 50% reductie van de CO₂-uitstoot in 2030 ten opzichte van ultimo 2020 in de liquide beleggingsfondsen¹. Dit realiseren wij door een gemiddelde reductie van 7% per jaar. Deze doelstelling wordt voor de liquide beleggingsfondsen in 2022 geïmplementeerd. Onze lange termijn doelstelling is om uiterlijk 2050 een klimaat neutrale beleggingsfondsen te beheren.
2. Achmea IM wil het verschil maken in de reële economie. Daarom zetten wij onze invloed in om bedrijven waarin we beleggen te stimuleren om de energietransitie te maken. Van de grootste bijdragers aan de CO₂ uitstoot (olie en gas, staal, cement en nutsbedrijven) verwachten wij een transitieplan dat is gekoppeld aan het beloningsbeleid.

In de periode van 2022-2026 stemmen we tegen het beloningsbeleid als er geen transitieplan gekoppeld is aan het beloningsbeleid. Tussentijds evalueren we het effect. We passen dit toe voor onze beleggingsfondsen en vragen onze klanten hier in mee te gaan.

3. Achmea IM ontwikkelt producten om investeringsmogelijkheden te bieden die de energietransitie bespoedigen. Naast het bestaande Achmea IM Euro Green bond Fund zal ook binnen de beleggingscategorie infrastructuur specifiek aandacht zijn voor klimaat en energietransitie..

Instrumenten

Met onderstaande Maatschappelijke Verantwoord Beleggen (MVB)-instrumenten geven we invulling aan de genoemde thema's:

1. Screenen van de Achmea IM beleggingsfondsen op schendingen van internationale normen
2. Uitsluiten van ondernemingen en landen
3. Toepassen van betrokken belegger instrumenten
 - a. het voeren van dialogen met ondernemingen (engagement)
 - b. corporate governance en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen (proxy voting)
4. Integreren van duurzaamheidsinformatie in beleggingsprocessen (ESG-integratie)

In de toelichting op de thema's (pagina 9 e.v.) geven we aan welke MVB-instrumenten wij inzetten.

¹ Dit betreft de beleggingscategorieën aandelen, bedrijfsobligaties en high yield.

1. Screenen van de Achmea IM beleggingsfondsen op schendingen van internationale normen

Om goed inzicht te krijgen of ondernemingen zich houden aan de internationale normen, zoals verwoord in het UN Global Compact, de OESO-richtlijnen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights, screent Achmea IM periodiek de Achmea IM beleggingsfondsen. Dat betekent dat het beleggingsuniversum wordt gecheckt op ondernemingen die mensenrechten, arbeidsnormen, milieunormen en anti-corruptieregels schenden. Hierbij wordt gekeken naar impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of milieu en de ernst, schaal en onomkeerbaarheid van de schending. Dit betekent:

- Ernst verwijst naar de heftigheid van de negatieve impact.
- Met Schaal wordt het bereik van het gevolg bedoeld, bijvoorbeeld het aantal mensen dat wordt getroffen of kan worden getroffen of de omvang van de milieuschade.
- Onomkeerbaarheid verwijst naar de grenzen aan de mogelijkheden om de situatie van de getroffen personen of het milieu te herstellen zodat deze overeenkomt met de situatie die voorafging aan de negatieve impact.

Door het periodiek screenen van de beleggingen in de Achmea IM beleggingsfondsen en het beleggingsuniversum, kunnen we risico's (negatieve Impact) voor de samenleving en milieu, identificeren.

Door middel van het Normatieve engagementprogramma (zie tevens paragraaf 3 Achmea IM is een betrokken belegger), spreken we ondernemingen aan op hun gedrag om zo de (potentiële) negatieve impact te voorkomen of te verminderen. Over het monitoren van voortgang en de resultaten van dialoog rapporteren wij periodiek. Wanneer een onderneming schade heeft veroorzaakt aan samenleving of milieu zal Achmea IM de onderneming nadrukkelijk oproepen tot herstel- en verhaalmogelijkheden voor degene die schade hebben geleden. Een uitvoerige beschrijving van het (due diligence) screenings proces is terug te lezen in bijlage 1.

2. Uitsluiten van ondernemingen en landen

Achmea IM kiest er voor om niet te beleggen in bepaalde ondernemingen (dit geldt zowel voor aandelen als bedrijfsobligaties). Het betreft ondernemingen met betrokkenheid bij de volgende producten:

- Controversiële wapens (nucleaire-, biologische- en chemische wapens, landmijnen en clusterbommen);
- Tabak;
- Steenkolen, teerzanden, schaliegas en -olie en Arctisch gas en -olie².

Gedrag van ondernemingen

Achmea IM kan ook overgaan tot uitsluiten op basis van gedrag. Wij sluiten ondernemingen uit die structureel de uitgangspunten van het UN Global Compact, de OESO-richtlijnen of de UN Guiding Principles on Business and Human Rights schenden. Indien de onderneming niet langer meer de internationale normen schendt dan mag er weer in die onderneming belegd worden.

² Beperkte uitsluiting, zie tevens uitwerking thema klimaat

Landen

Ook staatsobligaties van landen worden uitgesloten van beleggingen, wanneer deze landen op structurele en langdurige wijze mensenrechten en arbeidsnormen schenden. Het gaat daarbij niet zo zeer om de vraag of de overheden internationale conventies en verdragen hebben ondertekend, maar of landen deze afspraken daadwerkelijk naleven. Naast de EU-sanctielijst en de VN-sanctielijst worden de prestaties van de landen in de Freedom in the World index (mensenrechten), de ITUC Global Rights index (arbeidsnormen) en de Corruption Perception Index (corruptie) als vertrekpunt gebruikt bij het opstellen van een MVB landenuitsluitingslijst.

Staatsbedrijven van uitgesloten landen

In aansluiting op het landenbeleid kiest Achmea IM ervoor om niet te beleggen in bedrijven in die landen waar het uitgesloten land een meerderheidsbelang in heeft. Passend bij het thema gezondheid kan Achmea IM besluiten om bedrijven, gerelateerd aan gezondheidzorg in die landen waar het uitgesloten land een meerderheidsbelang heeft, niet uit te sluiten van beleggingen.

De lijst met uitgesloten ondernemingen en landen wordt tweemaal per jaar op de website van Achmea IM gepubliceerd. Achmea IM zal bij een geactualiseerde uitsluitingslijst er voor zorgen dat binnen een redelijke termijn de uitgesloten ondernemingen en landen niet meer in de portefeuilles van de beleggingsfondsen van Achmea IM zijn opgenomen. Mutaties in de beleggingsportefeuilles, door bijvoorbeeld corporate actions, beleggingen buiten de reguliere benchmark of wijzigingen in de benchmark, worden tussentijds niet

aan de uitsluitingslijsten getoetst. Ook wordt de beschikbare ESG-informatie niet getoetst op volledigheid. Hierdoor is het mogelijk dat er wordt belegd in landen en ondernemingen die op de uitsluitingslijst staan of die conform de in het MVB-beleid opgenomen ESG-normen, uitgesloten hadden moeten worden. Op het eerst volgende moment van het opstellen van de uitsluitingslijst worden de beleggingsportefeuilles en benchmarks opnieuw getoetst.

3. Achmea IM is een betrokken belegger

Achmea IM gaat in gesprek met ondernemingen waarin wij namens beleggingsinstellingen/klanten beleggen. Daarnaast maken wij actief gebruik van onze aandeelhoudersrechten om langetermijn-waardecreatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin wij namens beleggingsinstellingen/klanten beleggen. Daarbij besteden wij aandacht aan de strategie, duurzaamheid en corporate governance van ondernemingen.

a. Voeren van dialogen met ondernemingen, engagement

Achmea IM maakt onderscheid tussen twee soorten engagement: Normatieve engagement en Thematische engagement.

Normatieve engagement

Het doel van het Normatieve engagementprogramma is structurele schendingen van internationale normen³ te stoppen of te voorkomen. Structurele schendingen van deze normen vergroten het risico op nadelige gevolgen voor de onderneming, haar directe omgeving zoals lokale gemeenschappen of het milieu en voor andere belanghebbenden. Activiteiten die (mogelijk) leiden tot een schending van de internationale normen staan veelal in de belang-

stelling van niet-gouvernementele organisaties (ngo's) en de media. In de praktijk leiden deze schendingen vaak tot rechtszaken, die boetes of het uitbetalen van schadeclaims door de ondernemingen tot gevolg kunnen hebben. Dit zijn directe negatieve financiële effecten, die de belangen van aandeelhouders schaden. Indien de onderneming de schending van de norm niet opheft en niet langer openstaat voor dialoog, kan de onderneming worden uitgesloten en wordt de onderneming op de uitsluitingslijst geplaatst.

Thematische engagement

Het Thematische engagementprogramma heeft een andere doelgroep dan Normatieve engagement. Hier staan niet de ondernemingen centraal die normen schenden, maar juist ondernemingen die zowel financieel als maatschappelijk op bepaalde thema's hun prestaties kunnen verbeteren. De thema's waarop engagement plaatsvindt, zijn passend binnen de speerpunten van Achmea IM. Bij de keuze van een thema spelen de volgende zaken een rol:

- Materialiteit van het thema;
- Sociale of ecologische relevantie van het thema;
- Omvang van de onderneming in de beleggingsportefeuilles van de beleggingsfondsen van Achmea IM (zowel aandelen als bedrijfsobligaties);
- Succeskans van de dialoog.

Omdat Achmea IM en haar klanten onderdeel zijn van de Nederlandse samenleving, besteedt Achmea IM binnen het Thematische engagementprogramma extra aandacht aan Nederlandse ondernemingen.

³ Principes van het UN Global Compact, OESO richtlijnen voor Multinationale ondernemingen of UN Guiding Principles on Business & Human Rights

In het ESG Nederland engagementtraject gaat Achmea IM in gesprek met Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. Dit valt veelal samen met het aandeelhoudervergaderingenseizoen. Deze dialogen vinden vaak in collectief verband plaats, in samenwerking met andere Nederlandse institutionele beleggers en Eumedion, het Nederlandse corporate governance platform voor institutionele beleggers. Het gezamenlijke doel is de beïnvloeding van governance en duurzaamheidsthema's, veelal ingegeven door de actualiteit van de aandeelhoudersvergadering. Te denken valt aan beloningsbeleid, benoeming van bestuurders, fusies & overnames en sociaal- en milieubeleid. Doordat het ESG Nederland engagementprogramma gedreven wordt door de onderwerpen op de agenda' van de aandeelhoudersvergadering, heeft dit programma een ander karakter dan het reguliere thematisch engagementprogramma.

Escalatiestrategie door bredere inzet van aandeelhoudersrechten en uitsluiting

Achmea IM hanteert een escalatiestrategie voor het geval dat dialogen met ondernemingen uit de engagement programma's onvoldoende voortgang boeken. Als eerste wordt gekeken of de dialoog geïntensiveerd kan worden met andere (hoger geplaatste) contact personen of door het versturen (al dan niet gezamenlijk met andere beleggers) van een urgentiebrief aan het bestuur. Mocht dit geen effect hebben dan kan Achmea IM haar aandeelhoudersrechten inzetten, zoals:

- Tegen stemmen op bepaalde agendapunten bij onvoldoende openheid en voortgang bij de engagement. Zo kan tegen het remuneratiebeleid worden gestemd indien ESG hierin onderbelicht is of tegen benoemingen worden gestemd indien de

- ESG-kennis binnen het bestuur onder de maat is. De onderneming kan over de voorgenomen steminstructie actief worden geïnformeerd om ons standpunt kracht bij te zetten;
- Het stellen van vragen op de aandeelhoudersvergaderingen;
 - Het plaatsen van aandeelhoudersresoluties op de agenda van de aandeelhoudersvergadering.

De inzet van deze aandeelhoudersrechten bij ondernemingen waar de dialoog stagneert wordt op case-by-case basis overwogen. Hierbij wordt meegewogen of het opportuun en effectief is. De inzet van aandeelhoudersrechten wordt alleen ingezet wanneer zij een duidelijke link hebben met en bijdragen aan de thema's en prioriteiten zoals geïdentificeerd in dit MVB-beleid. Wanneer er wordt tegengestemd op een van de relevante agendapunten wordt de reden vermeld en vastgelegd. Dit is terug te vinden op de website van Achmea IM (zie tevens hieronder Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen). Wanneer na verloop van tijd en na meerdere escalatiestappen onvoldoende resultaat wordt geboekt is overgaan tot uitsluiting een reële optie.

b. Corporate governance en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

Corporate governance wordt vaak vertaald met goed ondernemingsbestuur. Het heeft betrekking op de verhouding tussen de verschillende organen van de onderneming zoals raad van bestuur, raad van commissarissen, aandeelhouders en andere belanghebbenden. Hierbij spelen rekenschap, transparantie en toezicht een centrale rol. Achmea IM belegt met de aandelenfondsen wereldwijd in beursgenoteerde ondernemingen en is daardoor ook aandeelhouder.

Betrokken belegger

Achmea IM is ervan overtuigd dat goede corporate governance bijdraagt aan de langetermijnwaardecreatie van ondernemingen waarin de beleggingsfondsen van Achmea IM beleggen. Achmea IM is een betrokken belegger en maakt daarom actief gebruik van aandeelhoudersrechten. Zo gaan wij in gesprek met ondernemingen en stemmen wij op aandeelhoudersvergaderingen om langetermijnwaardecreatie bij ondernemingen te stimuleren.

Corporate governance uitgangspunten

Het stembeleid van Achmea IM is mede gebaseerd op de normen en best practices op het gebied van corporate governance zoals die van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en die van het International Corporate Governance Network (ICGN). Daarnaast worden voor elke afzonderlijke markt toepasselijke nationale wet- en regelgeving, lokale marktnormen en codes op het gebied van corporate governance toegepast bij het uitoefenen van stemrechten.

Achmea IM stemt met alle beschikbare aandelen in de aandelenfondsen op de aandeelhoudersvergaderingen van ondernemingen waarin wij beleggen. Dit betekent dat ook gestemd wordt in markten waar speciale eisen gelden voor het uitoefenen van stemrechten. Bijvoorbeeld in landen waar een speciale volmacht is vereist of in landen waar aandelen tijdelijk worden geblokkeerd in de periode voor de aandeelhoudersvergadering.

Achmea IM stembeleid

Achmea IM heeft het stembeleid op haar website gepubliceerd en rapporteert met een online rapportagetool over hoe zij per aandeelhoudervergadering heeft gestemd.

Omdat het niet mogelijk is om alle aandeelhoudersvergaderingen in persoon te bezoeken, maakt Achmea IM gebruik van het stemplatform van Institutional Shareholders Services (ISS). Daarnaast maakt ISS stemanalyses en stelt adviezen op in lijn met het stembeleid van Achmea IM. De op maat gemaakte stemanalyses worden vervolgens gebruikt bij het uitoefenen van stemrechten.

Aandeelhoudersvoorstellen

In toenemende mate staan aandeelhoudersvoorstellen op de agenda van de aandeelhoudersvergadering. Achmea IM vindt het belangrijk de aandeelhoudersvoorstellen te steunen die in het verlengde liggen van de speerpunten Mensenrechten, Arbeidsnormen, Natuur & Milieu, Gezondheid en Klimaat. Daarnaast kunnen wij er voor kiezen om aandeelhoudersvoorstellen (mede) in te dienen. Mocht het aandeelhoudersvoorstel geagendeerd worden, dan zal Achmea IM desgewenst een toelichting geven op de aandeelhoudersvergadering.

Verantwoording stemgedrag

Achmea IM is transparant over hoe zij heeft gestemd op aandeelhoudersvergaderingen. Op onze website rapporteren wij via een online tool per aandeelhoudersvergadering hoe wij hebben gestemd. In het geval dat wij tegen een agendapunt stemmen, geven wij een korte toelichting in de online tool op onze website. Daarnaast rapporteren wij elk kwartaal over het aantal aandeel-

houdersvergaderingen waarop is gestemd en de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van corporate governance. Jaarlijks publiceert Achmea IM het Verslag Verantwoord en Betrokken Aandeelhouderschap, waarin onder andere wordt aangegeven hoe wij de principes van de Nederlandse Corporate Governance Code en de Nederlandse Stewardship Code naleven. In het Achmea IM halfjaarverslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen geven we een toelichting op belangrijke en opvallende aandeelhoudersvergaderingen.

Uitlenen van aandelen

Achmea IM kiest er expliciet voor om geen aandelen van de portefeuilles van beleggingsfondsen uit te lenen. Op deze wijze borgen wij dat we zelf het stemrecht kunnen uitoefenen op de aandelen in de beleggingsfondsen.

4. Integreren van informatie over duurzaamheid in het beleggingsproces

Het meenemen van Ecologisch, Sociaal en Goed bestuur informatie in het beleggingsproces wordt ook wel ESG-integratie genoemd. In de meeste Achmea IM beleggingsfondsen is het meenemen van ESG-informatie een structureel onderdeel van het beleggingsproces. We zijn ervan overtuigd dat het inzichtelijk maken van ESG-informatie bijdraagt aan betere beleggingsresultaten. We integreren deze informatie daarom waar mogelijk in het beleggingsproces in de door ons intern beheerde Achmea IM beleggingsfondsen voor aandelen en bedrijfsobligaties. De hieronder beschreven ESG-integratie wordt toegepast door de aandelen en bedrijfsobligaties beleggingsteams van Achmea IM.

Aandelen

ESG-informatie vormt een integraal onderdeel van het aandelen-beleggingsproces. In de samenstelling van de portefeuilles wordt ESG-informatie meegenomen. Allereerst benutten we de ESG-score, om het ESG-profiel van de portefeuille te verbeteren ten opzichte van de benchmark en daarmee ESG-risico's te beperken. Naast de verbetering op de generieke ESG-score stellen wij de portefeuille zo samen zodat de portefeuille ook op de Achmea IM thema's klimaat en natuur & milieu een verbeterd profiel heeft ten opzichte van de benchmark. Hiervoor gebruiken wij op maat gemaakte scores die de mate van ESG reflecteren. Door sturing te geven aan de ESG-scores kunnen wij de portefeuille meer in lijn met de Achmea IM MVB-thema's brengen. De CO₂ reductiedoelstellingen worden vanaf 2022 in lijn gebracht met het ambitie-thema Klimaat.

Bedrijfsobligaties

ESG-informatie kan een materiële impact hebben op de financiële performance van een onderneming. Daarom analyseren wij voor elke onderneming in de portefeuilles grondig het ESG risico. Bij hogere ESG-risico's verlangen we een hogere kredietopslag. In de portefeuilleconstructie kunnen we additionele maatregelen nemen om het ESG-profiel van de portefeuilles verder te versterken en de CO₂-intensiteit verder te verlagen. De CO₂ reductiedoelstellingen worden vanaf 2022 in lijn gebracht met het ambitiethema Klimaat.

Toepassingsbereik

Het MVB-beleid van Achmea IM is van toepassing op de beleggingsfondsen van Achmea IM. Dit geldt voor de intern beheerde beleggingsfondsen en voor de Achmea IM beleggingsfondsen die door beleggen in een mandaat van een externe vermogensbeheerder. Achmea IM beleggingsfondsen die doorbeleggen in andere beleggingsfondsen worden zoveel mogelijk in lijn gebracht met het Achmea IM beleid. Het volledige overzicht van beleggingsfondsen en de MVB-instrumenten die worden toegepast is terug te vinden in de halfjaarlijkse MVB-rapportages. Daarnaast bieden wij institutionele klanten maatwerk met het adviseren, implementeren en rapporteren van klantspecifiek MVB-beleid.

Rapportage, verantwoording en overige beleidsdocumenten

We rapporteren twee keer per jaar over invulling en uitvoering van het MVB-beleid. In deze rapportages worden recente ontwikkelingen benoemd en geven we aan hoe invulling is gegeven aan de speerpuntthema's en de MVB-instrumenten uitsluiten, engagement en stemmen. U vindt de rapportages op de website van Achmea IM.

Op de website van Achmea IM zijn de volgende beleidsdocumenten terug te vinden:

- Uitgangspunten voor Maatschappelijk Verantwoord Beleggen
- Achmea IM stembeleid
- Engagement guidelines
- Uitsluitingslijst landen en bedrijven

Ook zijn de volgende rapportages op de website beschikbaar:

- Halfjaarverslagen Maatschappelijk Verantwoord Beleggen
- Verantwoording over hoe Achmea IM namens de aandelen beleggingsfondsen heeft gestemd
- Verslag Verantwoord Betrokken Aandeelhouderschap
- Kwartaalrapportages corporate governance en stemverslag

Bijdragen van Achmea IM aan verschillende initiatieven

We delen onze kennis en dragen bij aan standaarden en beleid op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen.

Zo zijn we actief en betrokken bij de volgende initiatieven:

- Eumedion (bestuur en diverse commissies)
- Pensioenfederatie (diverse commissies)
- Platform Carbon Accounting Financials
- DNB Platform voor Duurzame Financiering (diverse werkgroepen)
- Platform Living Wage for Financials

Op ad hoc basis dragen wij bij aan diverse tijdelijke of eenmalige initiatieven.

Thema 1 Mensenrechten

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (1948) vormt de basis van het mensenrechtenbeleid. Deze internationaal breed geaccepteerde verklaring van de Verenigde Naties schept het kader waarbinnen de internationale gemeenschap de mensenrechten moet respecteren. Daarnaast publiceerde de Verenigde Naties (2011) het raamwerk “de Guiding Principles on Business and Human rights” over hoe ondernemingen rekening moeten houden met mensenrechten. Met het UN Global Compact is een kader uitgewerkt waarmee ondernemingen invulling moeten geven aan het thema mensenrechten.

Achmea IM draagt met de inzet van de verschillende MVB-instrumenten bij aan het voorkomen en/of verminderen van mensenrechten schendingen door ondernemingen of landen in de beleggingsportefeuilles van onze beleggingsfondsen. Naast de normatieve overweging om niet te willen beleggen in ondernemingen die mensenrechten schenden, draagt het tevens bij om reputatie-, financiële- en sociale risico's van onze beleggingsfondsen te beheersen.

Uitsluiten van ondernemingen en landen:

Achmea IM beleggingsfondsen beleggen niet direct in:

- Ondernemingen die op structurele basis internationale normen schenden, zoals op het gebied van mensenrechten. Het gaat hier om normen zoals genoemd in de uitgangspunten van het UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and

Human rights. Achmea IM hanteert hiervoor een robuust proces waarin de ernst van schending, de bereidheid van de onderneming om in dialoog te gaan met Achmea IM en de maatregelen die de onderneming treft om de schending op te heffen meewegen in de besluitvorming om een onderneming uit te sluiten.

- Ondernemingen die controversiële wapens produceren⁴. Achmea IM vindt wapens controversieel als deze wapens onevenredig veel leed en slachtoffers veroorzaken en geen onderscheid maken tussen burgerdoelen en militaire doelen. Controversiële wapens veroorzaken ook na afloop van het conflict veel slachtoffers en ontwrichten de economie en maatschappij. Het gaat hierbij om nucleaire, biologische en chemische wapens, landmijnen en clustermunities.
- Landen waar machthebbers op systematische wijze de fundamentele mensenrechten op grove wijze schenden en landen die het non-proliferatie verdrag schenden. De beleggingsfondsen van Achmea IM beleggen niet in staatsobligaties van landen die zijn uitgesloten. Een belangrijk handvat bij het uitvoeren van het landenuitsluitingsbeleid is de Sanctiewet 1977⁵. Daarnaast worden de prestaties van de landen in de Freedom in the World index, de ITUC Global Rights index en de Corruption Perception Index als vertrekpunt gebruikt bij het opstellen van een landen-uitsluitingslijst.

Dialoog voeren met ondernemingen:

Achmea IM voert de dialoog met ondernemingen die de uitgangs-

punten van het UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen of de UN Guiding Principles on Business and Human rights, schenden of dreigen te schenden. Hierbij gaat het onder meer om thema's zoals het recht op zelfbeschikking, het respecteren van rechten van inheemse bevolking en de vrijheid van meningsuiting. Daarnaast voert Achmea IM thematische dialogen met ondernemingen die actief zijn in specifieke sectoren, ketens of regio's waarvan we de risico's op mensenrechtenschendingen hoog inschatten. Hierbij identificeren wij de best-practices in de markt/sector en sporen wij achterblijvers via de dialoog aan om deze best-practices (op onderdelen) te adopteren.

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen:

Het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen is een belangrijke manier om invulling te geven aan de rol van betrokken belegger en om invloed uit te oefenen op ondernemingen. Naast onderwerpen als de benoeming van bestuurders, het goedkeuren van de jaarrekening, beloningsbeleid en de uitgifte van aandelen, staan steeds vaker aandeelhoudersvoorstellen op de agenda. Aandeelhoudersvoorstellen gerelateerd aan mensenrechten zijn onder meer de oproep tot gelijke behandelingen van werknemers, risicorapportage over mensenrechtenschendingen en het instellen van een commissie voor mensenrechten binnen het bestuur.

⁴ Zie bijlage 1 voor criteria

⁵ De Sanctiewet 1977 is een kaderwet en is de grondslag

Achmea IM heeft in het stembeleid extra oog voor aan mensenrechten gerelateerde agendapunten. Daarnaast dienen wij waar relevant en realistisch zelf aandeelhoudersresoluties (mede)in bij ondernemingen waar materiële mensenrechtenkwesties spelen.

Integratie in het beleggingsproces:

Binnen de interne beleggingsprocessen wordt rekening gehouden met Ecologische, Sociale en Goed bestuur informatie (ESG). Mensenrechten maken een integraal onderdeel uit van de Sociale pijler. Binnen de beleggingscategorieën aandelen en bedrijfsobligaties wordt ESG-informatie meegenomen in het beleggingsproces.

Thema 2 Arbeidsnormen

De Declaration of Fundamental Principles and Rights at Work van de International Labour Organisation (ILO) vormt de basis voor dit arbeidsnormenbeleid. In deze verklaring zijn fundamentele werknemersrechten beschreven, onder meer over het recht op vereniging, het verbod op discriminatie op de werkvloer, het verbod op gedwongen arbeid en het afschaffen van kinderarbeid. Binnen het UN Global Compact is uitgewerkt hoe ondernemingen deze arbeidsnormen moeten respecteren.

Achmea IM draagt met de inzet van de verschillen instrumenten bij tot het voorkomen en/of verminderen van schendingen van arbeidsnormen door ondernemingen in de beleggingsportefeuilles van onze liquide beleggingsfondsen.

Uitsluiten van ondernemingen:

Achmea IM geeft invulling aan het speerpuntthema Arbeidsnormen door via de liquide beleggingsfondsen van Achmea IM niet direct te beleggen in:

- Ondernemingen die op structurele basis internationale normen schenden, zoals op het gebied van arbeidsrechten. Het gaat hier om normen zoals genoemd in de uitgangspunten van het UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human rights. Achmea IM hanteert hiervoor een robuust proces waarin de ernst van schending, de bereidheid van de onderneming om in dialoog te gaan met Achmea IM en de maatregelen die de onderneming treft om de schending op te

heffen meewegen in de besluitvorming om een onderneming uit te sluiten.

Dialoog voeren met ondernemingen:

Achmea IM voert de dialoog met ondernemingen die de uitgangspunten van het UN Global Compact (waaronder de arbeidsnormen van de ILO), de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen of de UN Guiding Principles on Business and Human rights, schenden of dreigen te schenden. Daarbij wordt specifiek aandacht besteed aan het thema Arbeidsnormen. Het gaat bijvoorbeeld om thema's zoals het recht op collectieve onderhandeling en veiligheid van werknemers. Daarnaast voert Achmea IM thematische dialogen met ondernemingen die actief zijn in specifieke sectoren, ketens of regio's waarvan we de risico's op arbeidsnormenschendingen hoog inschatten. Hierbij identificeren wij de best-practices in de markt/sector en sporen wij achterblijvers via de dialoog aan om deze best-practices (op onderdelen) te adopteren.

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen:

Het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen is een belangrijke manier om invulling te geven aan de rol van betrokken belegger en om invloed uit te oefenen op ondernemingen. Naast onderwerpen als de benoeming van bestuurders, het goedkeuren van de jaarrekening, beloningsbeleid en de uitgifte van aandelen staan er steeds vaker aandeelhoudersvoorstellen op de agenda. Aandeelhoudersvoorstellen gerelateerd aan arbeidsnormen zijn

bijvoorbeeld de oproep tot diversiteit bij de benoeming van leden van het bestuur, rapportage over het aantal (dodelijke) ongevallen op de werkvloer en een oproep tot beleid en rapportage ter voorkoming van discriminatie op de werkvloer. Achmea IM heeft in het stembeleid extra oog voor aan arbeidsnormen gerelateerde agendapunten. Daarnaast dienen wij waar relevant en realistisch zelf aandeelhoudersresoluties (mede) in bij ondernemingen waar materiële arbeidsnormenkwesties spelen.

Integratie in het beleggingsproces:

Binnen de interne beleggingsprocessen wordt rekening gehouden met Ecologische, Sociale en Goed bestuur informatie (ESG). Arbeidsnormen maken een integraal onderdeel uit van de Sociale pijler. Binnen de beleggingscategorieën aandelen en bedrijfsobligaties wordt ESG-informatie meegenomen in het beleggingsproces.

Thema 3 Natuur & Milieu

Achmea IM hecht grote waarde aan een leefbare omgeving voor toekomstige generaties. Daarom vinden wij het belangrijk om binnen het beleggingsbeleid extra nadruk te leggen op het thema Natuur & Milieu. Voor dit thema vormt het UN Global Compact een belangrijke pijler. Binnen dit kader is voor het bedrijfsleven uitgewerkt hoe zij zich moeten gedragen in lijn met de Rio Declaration on Environment & Development van de Verenigde Naties (1992). Hierin zijn onder andere principes opgenomen zoals het preventie- en voorzichtigheidsprincipe en het principe dat de vervuiler betaalt. Ook andere conventies zoals bijvoorbeeld het UN Convention on Biological Diversity (1992) vormen een basis voor het Natuur & Milieu beleid.

Achmea IM draagt met de inzet van de verschillen MVB-instrumenten bij tot voorkomen en/of verminderen van schendingen natuur en milieu door ondernemingen.

Uitsluiten van ondernemingen:

De Achmea IM beleggingsfondsen beleggen zelf niet direct in: Ondernemingen die de milieunormen structureel schenden op basis van de uitgangspunten van het VN Global Compact en de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen.

Achmea IM hanteert hiervoor een robuust proces waarin de ernst van schending, de bereidheid van de onderneming om in dialoog te gaan met Achmea IM en de maatregelen die de onderneming treft om de schending op te heffen mee worden gewogen in de besluitvorming om een onderneming uit te sluiten.

Dialoog voeren met ondernemingen:

Achmea IM voert de dialoog met ondernemingen die de uitgangspunten van het VN Global Compact of de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, schenden of dreigen te schenden. Daarbij wordt specifiek aandacht besteed aan het thema Natuur & Milieu. Het gaat dan bijvoorbeeld om grond en watervervuiling of het bedreigen van de biodiversiteit. Daarnaast wordt binnen het thematisch engagement programma specifiek aandacht besteed aan biodiversiteit en gerelateerde onderwerpen zoals het gebruik van plastics en water.

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen:

Het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen is een belangrijke manier om invulling te geven aan de rol van betrokken belegger en om invloed uit te oefenen op ondernemingen. Naast onderwerpen als benoeming van bestuurders, het goedkeuren van de jaarrekening, beloningsbeleid en de uitgifte van aandelen staan steeds vaker aandeelhoudersvoorstellen op de agenda. Aandeelhoudersvoorstellen gerelateerd aan Natuur & Milieu zijn bijvoorbeeld een oproep tot het uitbrengen van milieurapportages, rapporteren over het opruimen van milieuvervuiling of de oproep tot rapporteren van watergebruik door de onderneming. Achmea IM heeft in het stembeleid extra oog voor Natuur & Milieu gerelateerde agendapunten. Daarnaast dienen wij waar relevant en realistisch zelf aandeelhoudersresoluties (mede) in bij ondernemingen waar materiële Natuur & Milieu kwesties spelen.

Integratie in het beleggingsproces:

Binnen de interne beleggingsprocessen wordt rekening gehouden met Ecologische, Sociale en Goed bestuur informatie (ESG). Natuur & Milieu maken een integraal onderdeel uit van de Ecologische pijler. Binnen de beleggingscategorieën aandelen en bedrijfsobligaties nemen we de ESG-informatie mee in het beleggingsproces.

Samenwerken en onderschrijven van initiatieven:

Achmea IM is ondertekenaar van de Finance for Biodiversity Pledge en is actief betrokken bij Partnership for Biodiversity Accounting financials (PBAF).

Thema 4 Gezondheid

Het thema Gezondheid is een aanvullend thema op het UN Global Compact. Het sluit ook aan bij de activiteiten van Achmea als de grootste zorgverzekeraar van Nederland.

Achmea IM draagt met de inzet van verschillen MVB-instrumenten bij aan verbetering van gezondheid in de breedste zin van het woord, zoals een gezonde leefstijl en een betaalbare en toegankelijke gezondheidszorg.

Uitsluiten van ondernemingen:

De Achmea IM beleggingsfondsen beleggen zelf niet in:

- Tabaksproducenten. Deze ondernemingen worden uitgesloten van beleggingen. Achmea IM belegt voor haar beleggingsfondsen niet in aandelen of bedrijfsobligaties van tabaksproducenten omdat deze producten een schadelijk effect hebben op de gezondheid.

Dialoog voeren met ondernemingen:

Achmea IM voert voor het speerpunt Gezondheid de dialoog met ondernemingen. De dialoog kan over verschillende onderwerpen met ondernemingen worden gevoerd, bijvoorbeeld met de farmaceutische industrie over toegankelijkheid tot medicijnen, met de voedselindustrie over terugdringen van suiker in voedingsmiddelen maar ook bijvoorbeeld met de zware industrie over zorgdragen voor gezondheid en veiligheid van werknemers.

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen:

Het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen is een belangrijke manier om invulling te geven aan de rol van betrokken belegger en om invloed uit te oefenen op ondernemingen. Naast onderwerpen als de benoeming van bestuurders, het goedkeuren van de jaarrekening, beloningsbeleid en de uitgifte van aandelen staan steeds vaker aandeelhoudersvoorstellen op de agenda. Achmea IM heeft in het stembeleid extra oog voor Gezondheidgerelateerde agendapunten. Daarnaast dienen wij waar relevant en realistisch zelf aandeelhoudersresoluties (mede)in bij ondernemingen waar materiële gezondheidskwesties spelen.

Aandeelhoudersvoorstellen bij farmaceutische ondernemingen en onderwerpen gerelateerd aan gezondheid- en veiligheidsbeleid bij ondernemingen hebben onze bijzondere aandacht.

Integratie in het beleggingsproces:

Binnen de interne beleggingsprocessen wordt rekening gehouden met Ecologische, Sociale en Goed bestuur informatie (ESG). Gezondheid maakt een integraal onderdeel uit van de Sociale pijler. Binnen de beleggingscategorieën aandelen en bedrijfsobligaties wordt ESG-informatie meegenomen in het beleggingsproces.

Samenwerken en onderschrijven van initiatieven:

Achmea IM onderschrijft verschillende initiatieven op gebied van gezondheid. De uitgangspunten en doelstellingen van de initiatieven worden meegenomen in de dialogen die wij voeren.

Achmea IM ondertekende onder andere in 2015 de statement on Clinical Trial Transparency, waarmee de farmaceutische industrie wordt oproepen om transparant te zijn over de uitkomsten van clinical trials. Achmea IM neemt deze principes dan ook mee in het engagementbeleid.

In 2017 ondertekende Achmea IM het investor statement on Sugar, Obesity and non-communicable diseases en in 2018 ondertekende Achmea IM tevens het investor statement on Access to Nutrition. De volledige lijst van onderschreven initiatieven en statements is terug te vinden in het verslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen dat elk half jaar op de website van Achmea IM verschijnt.

Achmea IM is initiatiefnemer van investor statements waarbij de farmaceutische industrie wordt opgeroepen tot coöperatief en verantwoord gedrag in relatie tot COVID-19 vaccins. Deze statements (uitgebracht in 2020 en 2022) zijn breed omarmd door de (internationale) institutionele beleggers en een belangrijk aanknopingspunt voor intensieve dialoog met de farmaceutisch industrie.

Thema 5 Klimaat

Klimaatverandering is een van de vijf thema's van Achmea IM

Tijdens de klimaatconferentie van de Verenigde Naties in Parijs eind 2015 (COP21) bereikten de bijna 200 deelnemende landen overeenstemming over een bindend klimaatakkoord. Daarmee moet de uitstoot van broeikasgassen worden teruggedrongen en de opwarming van de aarde worden beperkt tot maximaal 2°C met 1,5°C als streefwaarde. De wereldwijde broeikasgasuitstoot moet op basis van het klimaatakkoord in 2050 met 95 procent zijn teruggebracht ten opzichte van 1990. Voor de 1,5°C-doelstelling komt dit neer op een emissiereductie van meer dan 100%.

Beheersen klimaatgerelateerde beleggingsrisico's

Achmea IM ziet in klimaatverandering een urgent probleem dat de waarde van beleggingen en de winstgevendheid van de ondernemingen in het bijzonder, negatief kan beïnvloeden. Achmea IM ziet in klimaatverandering op korte en middellange termijn risico's voor specifieke beleggingen en voor de lange termijn risico's die materiële effecten op beleggingsfondsen kunnen hebben. Om de beleggingsrisico's uitgaande van klimaatverandering te identificeren en te beheersen, maar ook om bijhorende kansen te benutten, besteedt Achmea IM met de uitgangspunten voor maatschappelijk verantwoord beleggen specifieke aandacht aan klimaatverandering.

Bevorderen klimaatadaptatie en -mitigatiemaatregelen

Achmea IM wil vanuit haar rol als fonds-, vermogensbeheerder en institutionele belegger, ook bijdragen aan het aanpakken van de oorzaken van klimaatverandering (mitigatie), het verzachten van de

gevolgen van klimaatverandering (adaptatie) en het bevorderen van de financiering van de energietransitie met als uiteindelijk doel het bereiken van een broeikasgasneutrale samenleving.

Klimaatmaatregelen Achmea IM

Achmea IM besteedt specifieke aandacht aan klimaatverandering en integreert waar mogelijk en passend klimaatmaatregelen in het beleggingsproces. Dit met als doel de aan klimaatgerelateerde beleggingsrisico's in aanmerking te nemen en te beheersen en om aan klimaatgerelateerde maatregelen in de reële economie te verwezenlijken. Het trachten bij te dragen aan het klimaatakkoord van Parijs dient hierbij als richtsnoer. Om de inspanningen op samenhangende en efficiënte wijze in praktijk te brengen maakt Achmea IM in de praktijk gebruik van de volgende MVB instrumenten:

1. Uitsluiten van ondernemingen
2. Dialoog voeren met ondernemingen
3. Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen
4. Integratie in het beleggingsproces
5. Doelinvesterings
6. Samenwerken en initiatieven

1. Uitsluiten van ondernemingen⁶

Restrictief beleid steenkool

De doelstelling uit het klimaatakkoord van Parijs om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 2°C met 1,5°C als streefwaarde vereist

onder meer het versneld koolstofarm maken van de wereldwijde energiesector.

Uit energie-scenariomodellen blijkt dat de geleidelijke uitfasering van kolencentrales wereldwijd rond het midden van de 21ste eeuw moet plaatsvinden. Hierbij zouden de EU en de OESO al tegen 2030 de afhankelijkheid van steenkool gereduceerd moeten hebben en voor de meerderheid van de opkomende economieën ligt deze datum tegen 2050 aan. De huidige steenkoolplannen zijn wereldwijd niet in overeenstemming met de doelstellingen uit het klimaatakkoord van Parijs en kunnen leiden tot een groot risico dat economieën en samenlevingen lopen als ze de huidige plannen zouden uitvoeren.

Om de doelstellingen uit het klimaatakkoord van Parijs te bereiken, moeten landen vervroegde uittreding van elektriciteitscentrales implementeren, het percentage steenkool in de energiemix verlagen en afzien van het bouwen van nieuwe capaciteit. De benodigde elektrificatie van ons mobiliteitssysteem en reductie van de afhankelijkheid van steenkool leiden tot de overtuiging dat mijnbouwondernemingen en elektriciteitsproducenten die zich voornamelijk op (thermische) steenkool richten geen toekomstbestendige bedrijfsvoering hebben.

⁶ Dit betreft met name beursgenoteerde ondernemingen in de reguliere beleggingsindices. Private ondernemingen worden op basis van beschikbare informatie zo goed als mogelijk meegenomen in het screeningsproces.

Doelstelling

Achmea IM hanteert een restrictief beleid ten aanzien van steenkool. Het steenkoolbeleid is gericht op het delven en het gebruik van thermisch steenkool (inclusief bruinkool, bitumen, antraciet en stoomkolen). Ondernemingen worden uitgesloten van belegging als:

- a. De omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is uit aan steenkoolgerelateerde activiteiten. De winning van thermische steenkool (inclusief bruinkool, bitumineuze, antraciet en stoomkolen) en de verkoop ervan aan externe partijen zijn relevant bij het bepalen van de aan steenkool gerelateerde omzet. Inkomsten uit kolenhandel worden vanwege databeperkingen vooralsnog niet meegenomen in deze berekening.
- b. De omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is van elektriciteitsopwekking uit thermische steenkool (inclusief bruinkool, bitumineuze, antraciet en stoomkolen).

Restrictief beleid teerzanden

Uit teerzanden wordt teerzandolie gewonnen (bitumen). Teerzandolie wordt vooral op grote schaal gewonnen in Alberta, Canada.

Er zijn twee verschillende methoden voor het produceren van olie uit teerzanden: dagbouw (open-pit mining) en door het gebruik van zogenaamde in situ technologie. Bitumen dicht bij het oppervlak wordt gedolven. Bitumen diep in de grond wordt geproduceerd met behulp van gespecialiseerde in situ extractietechnieken (verhitten met stoom en dan het vloeibaar geworden bitumen omhoog pompen). De gemiddelde productie van teerzand is aanzienlijk meer CO₂-intensief dan de conventionele olieproductie en de intensiteit van ruwe olie uit teerzanden. Studies laten zien dat de intensiteit tot 40 procent hoger kan zijn dan meer conventionele ruwe olie.

De omschakeling naar een koolstofarme economie betekent in de praktijk dat wordt overgeschakeld van activiteiten met een hoge CO₂-uitstoot naar activiteiten met een lage CO₂-uitstoot. Hierbij wordt niet alleen de afhankelijkheid van steenkolen voor de energieproductie gereduceerd, maar dient op den duur ook de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen gereduceerd te worden (zelfs als ze goed functionerende CO₂ afvang- en opslagtechnologieën zouden hebben). Vanuit dit perspectief is het reduceren van de blootstelling aan teerzanden een logische aanvulling op het beleid naast steenkolen.

Doelstelling

Achmea IM hanteert een restrictief beleid ten aanzien van teerzanden. Ondernemingen worden uitgesloten van belegging als:

- De omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is uit de winning van teerzand olie.

Restrictief beleid schaliegas en -olie

Schaliegas en -olie worden gewonnen uit gesteente door middel van fracking (kraken). Hierbij wordt een mengsel van water, zand en chemicaliën onder hoge druk in een boorput gepompt en worden kleine explosies veroorzaakt. Hierdoor kan het gas en de olie uit het gesteente worden geforceerd en worden opgepompt. Ook voor deze manier van olie- en gaswinning is veel energie nodig, wat de winning van deze fossiele brandstoffen energie intensief maakt. Vanwege de energie-intensiteit en hoge kosten van de technologie is deze vorm van olie- en gaswinning alleen interessant bij een hoge olie- en gasprijs. De voorraden die potentieel gewonnen kunnen worden zijn enorm. Nadelen van schaliegas en -olie zijn het gebruik van grote hoeveelheden water en het gebruik van grote hoeveelheden chemicaliën.

Doelstelling

Achmea IM hanteert een restrictief beleid ten aanzien van schaliegas en -olie.

Ondernemingen worden uitgesloten van belegging als:

- De omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is uit de winning van schaliegas en -olie.

Restrictief beleid Arctisch gas en -olie

Volgens het United States Geological Survey herbergt het Arctisch gebied zo'n 13% van de onontdekte olievoorraden en 30% van de onontdekte gasvoorraden in de wereld. Vanwege de beschermde status van verschillende delen van het Arctisch gebied en de onherbergzame omstandigheden wordt er op dit moment nog weinig olie en gas gewonnen. Wel wordt er al geruime tijd naar olie en gas gezocht in het gebied. Boren naar olie en gas in het Arctisch gebied stuit op veel verzet vanwege:

- Vermeend grotere kans op ongelukken door de moeilijke omstandigheden waaronder geboord wordt;
- Verstoring van ongerepte natuur en kwetsbare biodiversiteit; en
- Zeer moeilijke omstandigheden voor schoonmaakoperaties in geval van lekkages.

Naast deze milieu impact speelt ook de vraag of het opportuun is om te investeren in nieuwe technologieën om te kunnen boren onder onherbergzame Arctische omstandigheden, terwijl klimaatverandering juist vraagt om een vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen.

Doelstelling

Achmea IM hanteert een restrictief beleid ten aanzien van het winnen van olie en gas in het Arctisch gebied.

Ondernemingen worden uitgesloten van belegging als:

- De omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is uit de winning van olie en gas in het Arctisch gebied.

De gegevens voor het in praktijk brengen van het fossiele brandstoffen beleid zijn afkomstig van de onafhankelijke dienstverlener MSCI ESG. Het beleggingsuniversum van de relevante beleggingsfondsen wordt twee maal per jaar getoetst aan de hand van de Achmea IM beleidscriteria. Ondernemingen worden uitgesloten van belegging en posities in ondernemingen worden verkocht als er een aantoonbare betrokkenheid is bij thermische steenkool, teerzanden, schalie olie en -gas en Arctische olie en -gas, conform de aangegeven criteria.

2. Dialoog voeren met ondernemingen:

Achmea IM wenst vanuit een maatschappelijk perspectief druk uit

te oefenen op ondernemingen met een hoge CO₂(e)-voetafdruk of met hoge kapitaalsinvesteringen in fossiele energievoorzieningen. Dit door een dialoog aan te gaan met klimaattransitie gevoelige ondernemingen en CO₂(e)-intensieve ondernemingen in het bijzonder. Op deze wijze wil Achmea IM invloed uitoefenen met directe gevolgen op de reële economie en haar maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen.

Achmea IM stelt zich op als betrokken belegger en brengt klimaatverandering als speerpunt naar voren in ons engagementbeleid. De dialoog met ondernemingen zal waar mogelijk en realistisch gericht zijn op het verhogen van bewustzijn ten aanzien van klimaatrisico's en de afspraken uit het klimaatakkoord van Parijs, het bereiken van gedragsverandering en het verhogen van transparantie.

Doelstellingen

Meer concreet wordt de dialoog met ondernemingen gebruikt om:

- Geselecteerde ondernemingen te bewegen om een lange termijn klimaatstrategie te formuleren waarbij ze rekening houden met strategische en financiële risico's en kansen als gevolg van klimaatverandering, zoals veranderingen in beleid, mogelijke invoering of verhoging van een CO₂-prijs, markt- en technologische ontwikkelingen. Deze komen idealiter naar voren door een gedegen onderbouwde risicoanalyse inclusief het opstellen van een 2°C-scenarioanalyse.

- Kennis en expertise ten aanzien van klimaatverandering binnen besturen te bevorderen met als uiteindelijk doel de financiële risico's van klimaatverandering te beheersen en emissiereductiedoelen te integreren in de belangrijkste prestatie-indicatoren van het management.
- Ondernemingen te bewegen transparanter te rapporteren over de financiële risico's van klimaatverandering. Waarbij van ondernemingen wordt verwacht dat ze zich committeren aan meetbare doelen rondom klimaat en energie-efficiëntie waarbij ondernemingen zich verbinden aan wetenschappelijk onderbouwde doelstellingen ('Science Based Targets') en waarbij de ondernemingen zich committeren aan:
 - De absolute uitstoot van broeikasgassen vanuit de eigen bedrijfsvoering, de keten, de geproduceerde producten en geleverde diensten en afkomstig van de werknemers te verminderen;
 - De ontwikkeling van producten en activiteiten die de uitstoot van broeikasgassen verminderen en inkomsten genereren voor een onderneming te stimuleren.

3. Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen:

Het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen is een belangrijke manier om invulling te geven aan de rol van betrokken belegger en om invloed uit te oefenen op ondernemingen. Naast onderwerpen als de benoeming van bestuurders, het goedkeuren van de jaarrekening, beloningsbeleid en de uitgifte van aandelen staan steeds vaker aandeelhoudersvoorstellen op de agenda. Aandeelhoudersvoorstellen gerelateerd aan klimaat vragen vaak om transparantie en rapportage van ondernemingen over onder andere CO₂-uitstoot.

Daarnaast zijn voorstellen vaak gerelateerd aan het versnellen van de energietransitie en het inzetten van schone technologieën. Achmea IM heeft in het stembeleid extra oog voor aan klimaatverandering gerelateerde agendapunten. Waar relevant en realistisch dienen we (mede)aandeelhoudersresoluties in bij ondernemingen waar materiële klimaatkwesties spelen.

In lijn met het ambitiethema Klimaat wil Achmea IM het verschil maken in de reële economie. Daarom zetten wij onze invloed in om bedrijven waarin we investeren te stimuleren om de energietransitie te maken. Van de grootste bijdragers aan de CO₂-uitstoot (olie en gas, staal, cement en nutsbedrijven) verwachten wij een transitieplan dat is gekoppeld aan het beloningsbeleid.

In de periode van 2022-2026 stemmen we tegen het beloningsbeleid als dat niet het geval is. Tussentijds evalueren we het effect. We passen dit toe voor onze beleggingsfondsen en vragen onze klanten hier in mee te gaan.

4. Integratie in het beleggingsproces:

Binnen de interne beleggingsprocessen houden we rekening met ESG-factoren. CO₂-uitstoot en klimaatverandering maakt een integraal onderdeel uit van de Ecologische pijler. Binnen de beleggingscategorieën aandelen, bedrijfsobligaties en staatsobligaties die door Achmea IM intern worden beheerd worden de ESG-factoren, waaronder CO₂-uitstoot, meegenomen in het beleggingsproces. Een omschrijving hiervan is terug te vinden op de website van Achmea IM.

In lijn met het ambitiethema Klimaat streeft Achmea IM naar minimaal 50% reductie van de CO₂-uitstoot in 2030 ten opzichte van

ultimo 2020 in de liquide⁷ beleggingsfondsen. Dit realiseren wij door een gemiddelde reductie van 7% per jaar. Onze lange termijn doelstelling is om uiterlijk 2050 een klimaatneutrale portefeuille te beheren. Achmea IM stimuleert en ondersteunt ook haar klanten om CO₂-reductie te realiseren binnen de beleggingsportefeuilles die wij van hen in beheer hebben.

Wanneer de bedrijven, waarin de liquide beleggingsfondsen in beleggen, hun CO₂-uitstoot verminderen, komt het behalen van de doelstellingen uit het Klimaatakkoord van Parijs een stap dichterbij. Dit is een belangrijke drijfveer voor Achmea IM. Daarnaast dragen we bij aan het verminderen van risico's die gepaard gaan met CO₂-uitstoot door CO₂-reductie in de beleggingen te realiseren. We verwachten namelijk dat de landen en ondernemingen in de portefeuilles van onze liquide beleggingsfondsen in de nabije toekomst toenemende regulering op dit vlak zullen ondervinden. Binnen de beleggingscategorie Infrastructuur is bijzondere aandacht voor mitigerende maatregelen in verband met klimaatverandering.

Klimaatrisico's zijn complex en Achmea IM ziet het reduceren van de CO₂-voetafdruk niet als de enige manier om de werkelijke klimaatrisico's voor de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuille te mitigeren. Daarom kijken wij verder en nemen we in onze analyses ook andere elementen mee die gerelateerd zijn aan klimaatverandering. Hierbij valt te denken aan blootstelling aan fysieke klimaatrisico's en de wijze waarop bedrijven voorbereid zijn op de energietransitie.

⁷ Dit betreft de beleggingscategorieën aandelen, bedrijfsobligaties en high yield.

5. Doelinvesteringen: Green bonds

Green bonds zijn obligaties waarvan de opbrengsten worden gebruikt om de energietransitie te financieren. Het betreft met name de financiering van projecten die een aantoonbaar positief effect hebben op klimaatverandering. Achmea IM ziet een relevante positieve bijdrage van dit type beleggingsinstrument op het tegengaan van, en het aanpassen aan de risico's van klimaatverandering. In het Achmea IM Euro Green Bond Fund beleggen we voornamelijk in green bonds.

Wij gebruiken hierbij ons eigen onafhankelijke raamwerk om te beoordelen of Green Bonds wel voldoende groen zijn. Dit raamwerk is gebaseerd op de Green Bond Principles van de International Capital Market Association en de taxonomie van het Climate Bonds Initiative. Het geeft inzicht in de mate van vertrouwen dat de Green Bonds daadwerkelijk worden gebruikt voor financiering van groene projecten. Alleen door ons goedgekeurde obligaties worden opgenomen als zijnde green bonds in het Achmea IM Euro Green Bond Fund.

Ook beleggen we voor onze klanten binnen de bestaande bedrijfsobligatie- en staatsobligatieportefeuilles in green bonds om een bijdrage te leveren aan de financiering van de benodigde energietransitie dan wel aan klimaatadaptatie.

6. Samenwerken en onderschrijven van initiatieven:

Om de aan klimaat gerelateerde beleggingsrisico's beter te begrijpen, te kwantificeren en te beheersen dient de beschikbaarheid, kwaliteit en standaardisatie van ESG-informatie toe te nemen en dienen ondernemingen op een eenduidige manier te rapporteren over duurzaamheid in het algemeen en over klimaatrisico's in het bijzonder.

Achmea IM is lid van het Carbon Disclosure Project (CDP) en stimuleert ondernemingen tot het publiceren van de CO₂-uitstoot via het CDP. Daarnaast hebben wij de investor statement rond Climate Lobbying ondertekend. Ook is Achmea actief betrokken bij het Platform Carbon Accounting Financials (PCAF).

Bijlage 1. Due dilligence proces

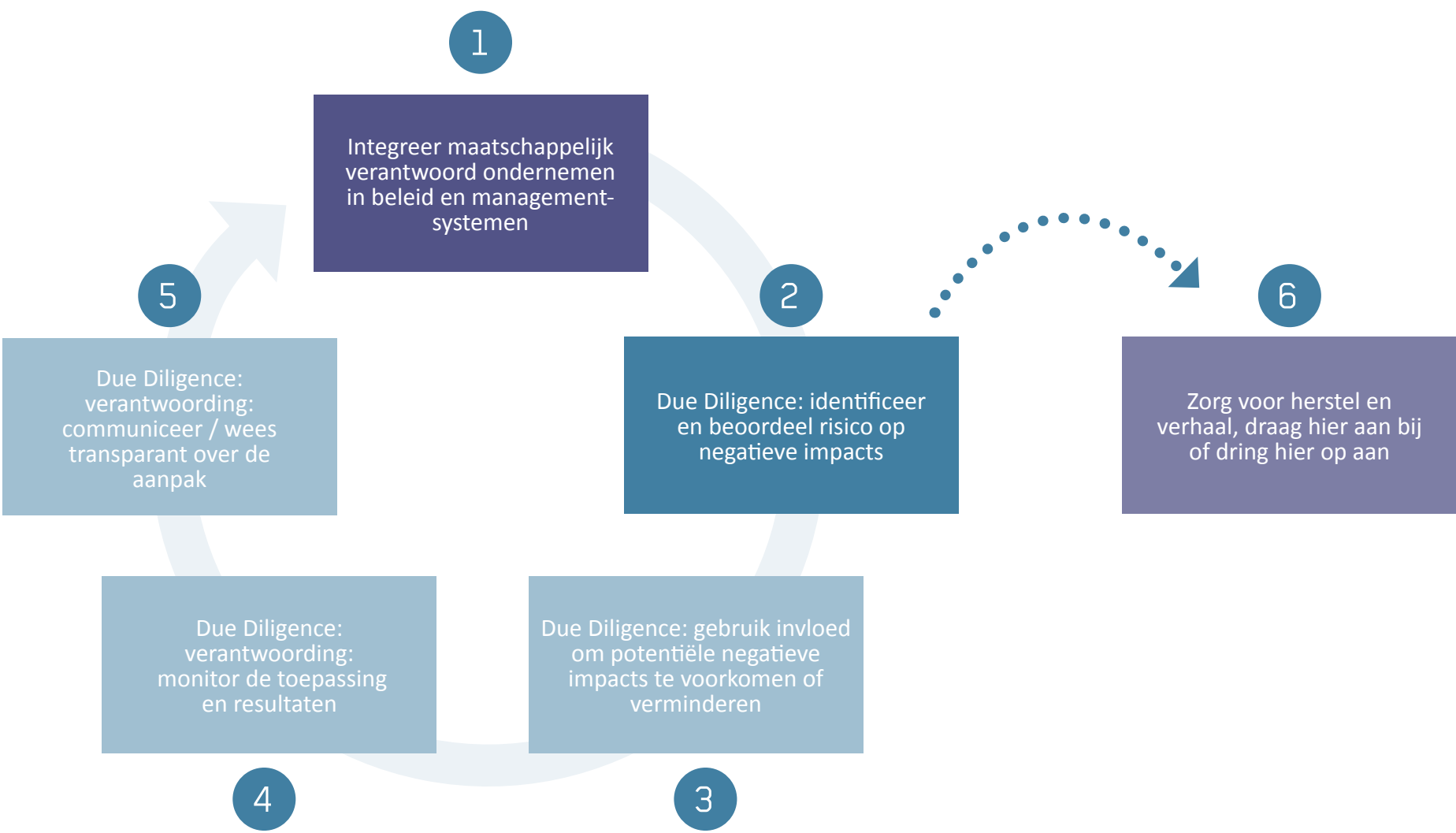
Inleiding Due diligence

Due diligence is er op gericht om de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren vast te stellen, te prioriteren en analyseren. Dit betreft de negatieve impact voor de samenleving en het milieu in zowel de beleggingsportefeuille als bij potentiële beleggingen. Zoals aangeven in het MVB-beleid doorloopt Achmea IM periodiek een screening van bedrijven op het schenden van de daarin genoemde internationale normen. Dit proces wordt het due diligence proces genoemd. Het due diligence proces wordt doorlopen om de belangrijkste ongunstige effecten van de beleggingen op duurzaamheidsfactoren vast te stellen en te prioriteren, met als doel ze te voorkomen en te verminderen alsmede om verantwoording af te leggen over hoe Achmea IM omgaat met de geïdentificeerde effecten.

In deze bijlage gaan we nader in op de verschillende stappen van het due dilligence proces. Daarbij sluiten we aan bij EU duurzaamheidswetgeving en het Instrumentarium van het Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Pensioenfondsen¹. Zie tevens figuur 1.

¹<https://www.imvoconvenanten.nl/-/media/imvo/files/pensioenfondsen/instrumentarium.pdf?la=nl&hash=8B14DB50274FC744ADA75207D2B28876> Bron: Instrumentarium Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Pensioenfondsen

Figuur 1: Due diligence cyclus

NB: De stappen in figuur 1 hebben een afwijkende benaming van de stappen die in het ‘Instrumentarium Convenant Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Pensioenfondsen’ worden genoemd en die zijn uitgewerkt in deze bijlage. Figuur 1 is namelijk oorspronkelijk afkomstig uit de OESO-Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen. Het instrumentarium maakt de vertaalslag van het due diligence proces van de OESO-Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen naar het Internationale Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Convenant voor Pensioenfondsen en hanteert daarom afwijkende benamingen.

Toelichting op de verschillende stappen van het due diligence proces:

Stap 1 Inbedden van ESG in relevant beleid en managementsystemen

Achmea IM onderschrijft de ESG-due diligence stappen conform het OESO-richtsnoer². Wij streven via onze beleggingen naar (maatschappelijke) langetermijnwaardecreatie. We identificeren en beoordelen aan de hand van een due diligence screening de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in de beleggingsportefeuille. Deze due diligence screening wordt uitgevoerd op basis van informatie van ISS-ESG (een onafhankelijke ESG-dataprovider).

Stap 2 Vaststellen en beoordelen van belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen in de beleggingsportefeuille en bij potentiële beleggingen

Bij het screenen van onze beleggingsportefeuille (aandelen en bedrijfsobligaties³) worden (potentiële) negatieve impacts op de samenleving en het milieu geïdentificeerd. Dit zijn de belangrijkste ongunstige effecten van onze beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren.

Ter beoordeling wordt vervolgens gekeken naar de impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of het milieu en de ernst (omvang), schaal en onomkeerbaarheid (aard) van de schending. Dit houdt het volgende in:

- Ernst verwijst naar de heftigheid van de negatieve impact.
- Met schaal wordt het bereik van het gevolg bedoeld,

bijvoorbeeld het aantal mensen dat wordt getroffen of kan worden getroffen of de omvang van de milieuschade.

- Onomkeerbaarheid verwijst naar de grenzen aan de mogelijkheden om de situatie van de getroffen personen of het milieu te herstellen, zodat deze overeenkomt met de situatie voorafgaand aan de negatieve impact.

Tevens wordt de mate van waarschijnlijkheid meegewogen.

Het screeningsproces vindt vier maal per jaar plaats aan de hand van de bevindingen van het onderzoeksbureau ISS-ESG.

Thematische aandachtsgebieden voortkomend uit de due diligence De uitkomsten van de due diligence screening worden gecategoriseerd naar thematische aandachtgebieden en beoordeeld op de mate van betrokkenheid van de onderneming en het effect op de samenleving of het milieu. De onderneming krijgt bij de prioriteeringsbeoordeling een kwalificatie van rood, oranje of groen op basis van de ISS-ESG data. Deze kwalificatie wordt vervolgens gebruikt bij de prioritering van de thematische aandachtsgebieden.

De thematische aandachtsgebieden voor Achmea IM zijn gerelateerd aan mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie. Ondernemingen die zich niet houden aan deze normen worden als (potentieel) risicovol beschouwd voor de samenleving of het milieu. In het hoofdstuk hieronder worden de (internationale) standaarden uiteengezet die gebruikt worden bij de thematische aandachtsgebieden. Deze thematische aandachtsgebieden zijn al sinds de start van het toepassen van het MVB beleid (2007) integraal onderdeel van het normenkader van Achmea IM.

Achmea IM prioriteert de daadwerkelijke en potentiële negatieve impact aan de hand van de ernst en waarschijnlijkheid en gebruikt

voor alle geïdentificeerde casussen zijn invloed om de negatieve impact te voorkomen en/of te mitigeren. Hierbij wordt geen nadere prioritering gemaakt tussen thematische aandachtsgebieden, locatie waar de daadwerkelijke of potentiële negatieve impact zich voordoet of de omvang van onze positie in een onderneming.

Stap 3 Negatieve impacts voorkomen en/of mitigeren en stap 6 (herstel en verhaal) geplande maatregelen

Wanneer ondernemingen in onze beleggingsportefeuille (potentieel) negatieve impact veroorzaken of dreigen te veroorzaken, gebruiken wij onze invloed om deze negatieve impact te voorkomen en/of te mitigeren en indien nodig om herstelmaatregelen en/of compensatie mogelijk te maken. Dit doen wij via engagement. Waar nodig en mogelijk voeren we extra invloed uit door te stemmen op aandeelhoudersvergaderingen. Wanneer ondernemingen waarin wij beleggen negatieve impact hebben veroorzaakt c.q. daaraan hebben bijgedragen, verlangen wij dat zij herstelmaatregelen uitvoeren en/of benadeelden compensatie bieden c.q. daaraan bijdragen. De nadere invulling van ons betrokkenheidsbeleid (engagement- en stembeleid) vindt u in het MVB beleid en in de halfjaarlijkse verantwoord beleggen rapportages. In het uiterste geval kunnen wij besluiten om te desinvesteren en de onderneming uit te sluiten van belegging.

Stap 4 Monitoring van implementatie en resultaten

De voortgang en impact van ons engagementbeleid ten aanzien van de geïdentificeerde negatieve impact wordt gemonitord via een halfjaarlijkse MVB rapportage opgesteld door Achmea IM.

Stap 5 Verantwoording

Halfjaarlijks leggen we aan onze participanten in de Achmea IM beleggingsfondsen en anderen belanghebbenden verantwoording af via een publieke versie van het MVB halfjaarverslag. Deze is beschikbaar op onze website.

Overzicht van standaarden die gebruikt worden bij thematische aandachtsgebieden

1.1 Mensenrechten

De ‘rechten van de mens’ vormen één van de vier hoofdthema’s van het UN Global Compact en worden geadresseerd door de eerste twee principes van het UN Global Compact (zie tevens onderstaande figuur). Deze principes staan echter niet op zichzelf en zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in diverse richtlijnen en verdragen (zie figuur 2). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS-ESG meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele schendingen van mensenrechten. In de UN Guiding Principles on Business & Human Rights (UNGPs), staat specifiek beschreven hoe bedrijven met deze richtlijnen en verdragen dienen om te gaan en wat hun verantwoordelijkheden zijn. Of zoals de opsteller van de UNGPs, Professor John Ruggie stelt: “The Guiding Principles' normative contribution lies not in the creation of new international law obligations but in elaborating the implications of existing standards and practices for states and businesses; integrating them within a single, logically coherent and comprehensive template; and identifying where the current regime falls short and how it could be improved”.

Figuur 2: Principes un Global compact en gelieerde verdragen op het thema mensenrechten

Thema per Principe	UN Global Compact Principe	Inhoud principe	Relevante hoofdstukken OESO-richtlijnen	Relevante verdragen
Mensenrechten	Principe 1	Bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren.	Mensenrechten Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen.	Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. De VN-verklaring over de rechten van inheemse volkeren.
	Principe 2	Bedrijven dienen ervoor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.	VIII. Consumentenbelangen IV. Mensenrechten	ILO conventie 169 betreffende inheemse en in stamverband levende volken in onafhankelijke landen. Tripartite ILO-verklaring inzake multinationale ondernemingen en sociaal beleid. Geneefse conventie. Haagse conventie. Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

² <https://mneguidelines.oecd.org/RBC-for-Institutional-Investors.pdf>: “Responsible business conduct for institutional investors”

³ Ook staatsobligaties worden gescreend op of deze landen op structurele en langdurige wijze mensenrechten en arbeidsnormen schenden. Het gaat daarbij niet zozeer om de vraag of de overheden internationale conventies en verdragen hebben ondertekend, maar of landen deze afspraken daadwerkelijk naleven. Naast de EU-sanctielijst en de VN-sanctielijst worden de prestaties van de landen in de Freedom in the World index (mensenrechten), de ITUC Global Rights index (arbeidsnormen) en de Corruption Perception Index (corruptie) als vertrekpunt gebruikt. Meer informatie vindt u in ons MVB-beleid en MVB-halfjaarrapportage.

In de praktijk hebben mensenrechtenschendingen in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- beperking van het recht op zelfbeschikking;
- activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht;
- het niet respecteren van rechten van inheemse volken; en
- beperking van vrijheid van meningsuiting.

Beperking van het recht op zelfbeschikking

Het recht op zelfbeschikking van volken is opgenomen in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en is weer uitgewerkt in twee bindende VN verdragen: ‘Burgerrechten en Politieke Rechten’ (BuPo) en ‘Economische, Sociale en Culturele Rechten’ (EcSoCu). Deze verdragen werden in 1966 aanvaard en gingen in 1976 van kracht. Het individuele recht op zelfbeschikking kan gezien worden als een element van de persoonlijke vrijheid en daarmee als een grondslag van de mensenrechten. Hierdoor vormen kwesties waarin ondernemingen bijdragen aan een beperking van het recht op zelfbeschikking een mensenrechtenschending.

Activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht

Ten aanzien van de kwestie ‘Activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht’ is het van belang dat ondernemingen ten aanzien van degenen die gevolgen van hun activiteiten ondervinden internationaal erkende mensenrechten respecteren. De ‘UN Guiding Principles on Business & Human Rights’, die zijn

geïntegreerd in de OESO-richtlijnen, bieden voor bedrijven een hanteerbaar beleidskader over de toepassing van mensenrechten en de UN Global Compact principes. Specifiek voor de activiteiten van bedrijven die te maken hebben met oorlogen of bezettingen biedt ook de Geneefse conventie een geschikt raamwerk.

Het niet respecteren van rechten van inheemse volken

De VN aanvaardden in 2007 een 'Verklaring over de rechten van inheemse volken'. De rechten van inheemse volken zijn daarmee pas in recente jaren formeel erkend. In de ‘VN-richtlijnen voor mensenrechten ten behoeve van bedrijven’ wordt gewezen op de landrechten en andere rechten van inheemse volken. Enkele landen met belangrijke inheemse minderheden stemden tegen de verklaring, waaronder de VS, Canada, Nieuw Zeeland en Australië. Het belangrijkste verdrag is de ILO-conventie (no. 169) over inheemse en tribale volken in onafhankelijke landen. Voor deze toetsing is de bepaling dat ondernemingen de mensenrechten ‘van personen die tot specifieke (bevolkings-)groepen horen die bijzondere aandacht vereisen’ dienen te respecteren, indien zij een ongunstig effect op de mensenrechten van die personen kunnen hebben.

Beperking van vrijheid van meningsuiting

Vrijheid van meningsuiting is de vrijheid van burgers om hun overtuigingen kenbaar te maken, zonder voor vervolging door de staat te hoeven vrezen. Vrijheid van meningsuiting wordt vaak beschouwd als een integraal concept in democratieën maar is soms minder evident bij andere staatsvormen.

De vrijheid om zonder angst voor vervolging je mening te kunnen uiten staat expliciet vermeld in de ‘Universele Verklaring van de Rechten van de Mens’.

1.2 Arbeidsnormen

Het respecteren van arbeidsnormen is één van de vier hoofdthema’s van het UN Global Compact en wordt geadresseerd door de principes 3,4,5 en 6. Deze principes zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in diverse richtlijnen en verdragen (zie figuur 3). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS-ESG meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele schendingen van arbeidsnormen.

Figuur 3: Principes un global compact en gelieerde verdragen op het thema arbeidsrechten

Thema per Principe	UN Global Compact Principe	Inhoud principe	Relevante hoofdstukken OESO-richtlijnen	Relevante verdragen
Arbeidsrechten	Principe 3	Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen.	ILO conventie 87 betreffende de vrijheid tot het oprichten van vakverenigingen en de bescherming van het vakverenigingsrecht. ILO conventie 98 betreffende Toepassing van het recht van organisatie en collectieve onderhandeling.
	Principe 4	Bedrijven dienen alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen.	ILO conventie 29 over dwangarbeid. ILO conventie 105 betreffende de afschaffing van dwangarbeid.
	Principe 5	Bedrijven dienen zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen.	ILO conventie 138 betreffende de minimumleeftijd voor arbeid. ILO conventie 182 betreffende het effectief afschaffen van kinderarbeid. UN Verdrag over de rechten van het kind.
	Principe 6	Bedrijven dienen discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen.	ILO conventie 100 betreffende gelijke beloning. ILO conventie 111 betreffende discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep.

Naast de UN Global Compact principes over arbeidsnormen zijn de internationale afspraken over minimale arbeidsnormen van belang, welke zijn vastgelegd in Conventies van de Internationale Arbeidsorganisatie van de Verenigde Naties: de ILO-Conventies. Deze bieden een internationaal breed geaccepteerd raamwerk om bedrijven te beoordelen. Ook de ‘UN Guiding Principles on Business & Human Rights’ bieden een praktisch raamwerk om te beoordelen waar de verantwoordelijkheden van bedrijven bij arbeidsrechten beginnen en eindigen. In de praktijk hebben arbeidsnormenschendingen in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- beperking van vrijheid van vereniging en recht op collectief onderhandelen;
- gebruik van dwangarbeid in de toeleveringsketen;
- kinderarbeid in de toeleveringsketen;
- discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep; en
- veiligheid van werknemers.

Beperking van vrijheid van vereniging en recht op collectief onderhandelen

Vakbondsvrijheid wordt genoemd in de derde richtlijn van het UN Global Compact. Deze luidt: “Businesses should uphold the freedom of association and the effective recognition of the right to collective bargaining.” De ILO-conventies 87 en 98 stellen dat vakbonden ongestoord moeten kunnen onderhandelen met werkgevers over arbeidsvoorwaarden en dat vrijheid van organisatie en daarmee het recht om lid te worden van een vakbond tot de fundamentele mensenrechten behoort. Nederland heeft beide verdragen geratificeerd.

Gebruik van dwangarbeid in de toeleveringsketen

Het vierde principe van het Global Compact behandelt verplichte en gedwongen arbeid. Deze worden geadresseerd in de ILO-conventies 29 en 105 en hierin wordt onder andere gesteld dat bedrijven niet mogen profiteren van dwangarbeid of slavernij.

Kinderarbeid in de toeleveringsketen

Het vijfde principe uit het UN Global Compact stelt dat bedrijven zich dienen in te spannen om kinderarbeid uit te bannen. Ook is kinderarbeid in strijd met richtlijn van de OESO-richtlijnen voor internationale ondernemingen en met de ILO-conventies ten aanzien van ‘de fundamentele principes en rechten op het werk’ en het ‘effectief afschaffen van kinderarbeid’ (ILO-verdragen 138 en 182).

Discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep

Het zesde principe van het UN Global Compact gaat over het voorkomen van discriminatie in relatie tot werk en beroep. De ILO-conventies 100 en 111 en de OESO-richtlijnen bieden een kader voor bedrijven.

Veiligheid van werknemers

Niet expliciet genoemd in de principes van het UN Global Compact rond arbeidsrechten, maar vanzelfsprekend wel gelieerd aan de principes 1 en 2 op het gebied van mensenrechten, is de veiligheid van werknemers op de werkvloer. De OESO-richtlijnen bieden bedrijven handvatten om hier invulling aan te geven.

3.3. Milieu

Het milieu is het derde hoofdthema van het UN Global Compact en wordt geadresseerd door de principes 7, 8 en 9. Deze principes zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in diverse richtlijnen en verdragen (zie figuur 4).

Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS-ESG meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele schendingen van milieunormen.

Figuur 4: Principes un global compact en gelieerde verdragen op het thema milieu

Thema per Principe	UN Global Compact Principe	Inhoud principe	Relevante hoofdstukken OESO-richtlijnen	Relevante verdragen
Milieunormen	Principe 7	Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties.	VI. Milieu	Verdrag van Bazel inzake de beheersing van de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan. Verdrag van Rio de Janeiro inzake biodiversiteit. Rio verklaring over milieu en ontwikkeling.
	Principe 8	Bedrijven dienen initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen.	VI. Milieu	Kyoto Protocol. VN Raamwerk verdrag over klimaatverandering. Akkoord van Parijs.
	Principe 9	Bedrijven dienen de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.	VI. Milieu	Rio verklaring over milieu en ontwikkeling. Agenda 21.

De richtlijnen van het UN Global Compact betreffende het milieu zijn afgeleid van de ‘Rio verklaring inzake milieu en ontwikkeling’ en luiden: “Business should support a precautionary approach to environmental challenges”, “Business should undertake initiatives to promote greater environmental responsibility” en “Business should encourage the development and diffusion of environmentally friendly technologies.”

In de praktijk hebben schendingen van milieunormen in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- milieuvervuiling – grond, of watervervuiling; en
- milieuvervuiling – bedreigen biodiversiteit.

Milieuvervuiling – grond, of watervervuiling en bedreigen biodiversiteit

Het preventie- en voorzichtigheidsbeginsel samen met het beginsel dat de vervuiler betaalt zijn terug te vinden in de Rio Verklaring en vormen de basis van het referentiekader. Een strikter referentiekader wordt geboden door het Kyoto Protocol, het Verdrag van Bazel (gericht op gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan) en het Biodiversiteitsverdrag van Rio de Janeiro. Deze specifieke en internationaal breed gedragen verdragen en conventies verwoorden welke verantwoordelijkheden ondernemingen hebben voor de effecten van hun activiteiten op lucht, water, bodem, klimaat, ecosystemen, biodiversiteit en gezondheid.

3.4 Anti corruptie

Anti-corruptiebeleid is het vierde hoofdthema van het UN Global Compact en wordt geadresseerd door principe 10. Dit principe is gekoppeld aan, en uitgewerkt in diverse richtlijnen en verdragen (zie figuur 5). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS-ESG meegenomen bij het screenen van bedrijven op het naleven van anti-corruptienormen.

Principe 10 van het UN Global Compact betreft anti-corruptie en is afgeleid van de ‘VN Conventie tegen corruptie’ en de ‘VN Conventie tegen internationale georganiseerde criminaliteit’ en luidt:

“Businesses should work against corruption in all its forms, including extortion and bribery.” Het 10e principe uit het UN Global Compact stelt dat bedrijven alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping dienen te voorkomen en te bestrijden. In de praktijk hebben anti-corruptieschendingen in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- omkopingspraktijken; en
- afpersingspraktijken.

Figuur 5: Principes un global compact en gelieerde verdragen op het thema milieu

Thema per Principe	UN Global Compact Principe	Inhoud principe	Relevante hoofdstukken OESO-richtlijnen	Relevante verdragen
Anti-corruptie	Principe 10	Bedrijven dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.	III. Informatieverstrekking	VN conventie tegen corruptie
			VII. Bestrijding van corruptie, omkopingsverzoeken, en afpersing	VN conventie tegen internationale georganiseerde criminaliteit
			Mededinging	
			Belastingen	

Bijlage 2. Uitsluitingscriteria Controversiële wapens

Wapens	Activiteiten onderhavig aan de uitsluitende criteria
Nucleaire wapens	• Ontwikkeling, testen, productie en onderhoud van nucleaire munitie. • Ontwikkeling, productie en onderhoud van raketten die hoofdzakelijk worden gebruikt voor het overbrengen van nucleaire munitie. • Ontwikkeling, productie en onderhoud van onderzeeboten uitgerust met ballistische raketten.
	Activiteiten niet onderhavig aan de uitsluitende criteria: Ontwikkeling, productie en onderhoud van lanceerplatforms voor conventionele munitie die eventueel ook nucleaire wapens kunnen overbrengen, zoals bommenwerpers.
Chemische wapens	Ontwikkeling, productie en onderhoud van chemische wapens.
Biologische wapens	Ontwikkeling, productie en onderhoud van biologische en toxische wapens.
Antipersoonsmijnen	Ontwikkeling, productie en onderhoud van antipersoonsmijnen.
Clustermunitie	Ontwikkeling en productie van clustermunitie met ongeleide ‘submunitie’ zonder back-up zelfvernietigingontstekers (raketten, granaten, bommen, etc.) en essentiële onderdelen daarvan. Ontwikkeling en productie van ongeleide submunitie zonder back-up zelfvernietigingontstekers.
	Activiteiten niet onderhavig aan de uitsluitingscriteria: Ontwikkeling, productie en onderhoud van lanceerplatforms niet enkel bedoeld voor clustermunitie, zoals vliegtuigen, artillerie en raketwerpers.

Disclaimer bij het uitsluitingsproces Achmea IM beleggingsfondsen

Uitsluitingslijsten worden jaarlijks of tweejaarlijks opgesteld. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van ESG-informatie van onafhankelijke dataleveranciers zoals ISS ESG en MSCI ESG-Research. Om tot een uitsluitingslijst te komen worden de door ons gebruikte marktbrede benchmarks gescreend op naleving dan wel overtreding van de ESG-normen zoals opgenomen in het MVB-beleid. Voldoet een land of ondernemingen op basis van de beschikbare ESG-informatie niet aan onze ESG-normen, dan komt deze in aanmerking voor uitsluiting van het beleggingsuniversum van de Achmea IM beleggingsfondsen. Zowel interne als externe portefeuille beheerders worden gevraagd te controleren of er posities in deze landen of ondernemingen in hun beleggingsportefeuilles voorkomen. Indien dit het geval is, worden zij gevraagd deze binnen een redelijke termijn te verkopen. Mutaties in de beleggingsportefeuilles, door bijvoorbeeld corporate actions, beleggingen buiten de reguliere benchmark of wijzigingen in de benchmark, worden tussentijds niet aan de uitsluitingslijsten getoetst. Ook wordt de beschikbare ESG-informatie niet getoetst op volledigheid. Hierdoor is het mogelijk dat er wordt belegd in landen en ondernemingen die op de uitsluitingslijst staan of die conform de in het MVB-beleid opgenomen ESG-normen, uitgesloten hadden moeten worden. Op het eerst volgende moment van het opstellen van de uitsluitingslijst wordt het proces, zoals hierboven geschetst weer gevolgd. Achmea IM kan geen garanties geven over de volledigheid en juistheid bij de vaststelling en implementatie van de uitsluitingenlijsten. Wij aanvaarden daarvoor geen aansprakelijkheid.

Disclaimer

De op de website van Achmea Investment Management B.V. vermelde disclaimer is mutatis mutandis van toepassing op de in dit document opgenomen informatie.